

tekst **H. Meijer** foto's **Samuel Otte**

Gerard van Winkoop:
„In China en Rusland
is bont een eerste
levensbehoefte”

Nertsenfokkers *in het naurw*

Als Gerard van Winkoop over zijn nertsen begint, komen er pretlichtjes in zijn ogen. Nertsen fokken is niet alleen broodwinning, het is Gerards lust en leven. Hij geniet van zijn vak. Een vak dat in 2024 verboden wordt. GezinsGids nam een kijkje op zijn boerderij. Want wat doen nertsenfokkers eigenlijk?

Vroeger wilde Gerard een echte boer worden, met koeien.

In de jaren tachtig was dat echter heel moeilijk. Het kopen van een melkquotum kostte al snel één miljoen gulden. Daar kwamen de kosten om een boerderij te kopen en te starten nog bij. Onmogelijk dus. Hij ging daarom werken bij de *Agrarische Bedrijfsverzorging*. Boeren die ziek werden, konden de hulp van Gerard inschakelen. Op die manier kwam hij in aanraking met heel veel verschillende boerderijen en dieren, ook met de nerts. Die kennismaking was positief. Toen er in 1988 in Putten, in de buurt van strand Nulde, een mooie boerderij vrijkwam, was de keuze snel gemaakt. Gerard en zijn vrouw Jannet kochten het spulletje en begonnen een kleine nertsenfokkerij. De eerste jaren verliepen moeizaam. De nertsen die Gerard kocht, kostten zeventig gulden. Bij de verkoop, enkele maanden later, bleken de beestjes nog maar f 19,50 waard te zijn. Omdat de eerste jaren niet rendabel waren, werkte Gerard naast zijn nertsenfokkerij door bij de *Agrarische*

RECHTS Het bedrijf van Van Winkoop is uitgegroeid tot een grote boerderij. Op hoogtepunten lopen er meer dan 50.000 nertsen rond.

Bedrijfsverzorging. Na een poosje trok de markt gelukkig aan, waarna de boerderij zich langzaam uitbreidde. Steeds meer intelligent ogende diertjes gingen de schuren bevolken. Nu, begin 2013, is het bedrijf uitgegroeid tot een grote boerderij. Op hoogtepunten hebben Gerard en Jannet meer dan 50.000 nertsen rondlopen. Inmiddels kunnen Gerard en Jannet het bedrijf niet meer alleen runnen. Daarom staat ook hun oudste zoon op de loonlijst. Daarnaast is er een vaste medewerker in dienst, een jongen uit de buurt. In vakanties en drukke periodes springen de overige kinderen ook graag bij. De boerderij is een echt familiebedrijf geworden.

REGELS

Wie de schuren van familie Van Winkoop binnenloopt, ziet al snel honderden nertsen. De beesten lijken op fretten. Met hun kraalooogjes kijken ze de bezoekers nieuwsgierig aan. In elke kooi ligt speelgoed. Nertsenfokkers moeten zich aan ongelofelijk veel regels houden. De mestwet, de ammoniakwet, natuurwetten, dierenwelzijnswetten... Het houdt niet op. Een nertsenfokkerij draaiende houden is een hele klus. Het hele jaar door worden de dieren verzorgd, het stro wordt verversd en de kooien worden schoongemaakt. Nertsen krijgen voer dat bestaat uit kippen- en visafval. De mest van de nertsen moet ook worden verwerkt. Met deze kwalitatief goede mest bemest Gerard zijn eigen akkers. Ook een boer uit de Flevopolder gebruikt de mest. Zo is de cirkel mooi rond.

SELECTEREN

Naast de dagelijkse activiteiten gebeurt er het hele jaar veel op de boerderij. In januari en februari begint men met het selecteren van de beste dieren om mee te fokken. Allereerst controleert Gerard de nertsen op de kwaliteit van de pels. Hoe dichter en mooier de vacht, hoe beter. Daarnaast selecteert hij de nertsen op grootte. Hoe groter de nerts, hoe beter; een grotere pels levert meer geld op. Ook worden de diertjes op kleur bij elkaar gezet. Tot slot wordt er nog naar het

gedrag van de nertsen gekeken. Met valse nertsen fokt Gerard liever niet verder. In maart begint het paarseizoen van de nerts. Het paarseizoen duurt ongeveer drie weken, van 2 tot 25 maart. Elk vrouwtje wordt driemaal gedekt door een reu, het mannetje. Op die manier probeert men alle vrouwtjes te bevruchten. Na de paartijd gaan de reuen weg. Zij zijn niet meer nodig. Alleen de allerbeste reuen blijven zitten. Die mogen volgend jaar nog een keer dekken. In april zijn de teefjes zwanger. Een nerts heeft een draagtijd van ongeveer 48 dagen. Dan worden de jongen geboren. Van krullen en stro maken de ijverige diertjes alvast

nestjes om in te baren. Rond Koninginnedag begint de mooiste tijd van het jaar: de geboortetijd. Het hoogtepunt van deze periode ligt altijd rond drie, vier en vijf mei. Gerard en Jannet hebben negenduizend teven, die elk gemiddeld vijf à zes jongen krijgen. Op de boerderij geniet men enorm van deze periode. Nieuw leven buiten de boerderij, nieuw leven in de boerderij; wat is er mooier?

SPEENTIJD

In juli kunnen de jonge nertsen zelfstandig leven en eten. Ze worden dan ook weggehaald bij hun moeder. De beesten worden

LINKS Met hun kraalooogjes kijken de nertsen de bezoekers nieuwsgierig aan.

ONDER De beesten worden in de watten gelegd. Het mag ze aan niets ontbreken.

‘In een mum van tijd werden er zo’n zesduizend nertsen losgelaten’

In het verleden werden er regelmatig boerderijen van nertsenfokkers overvallen door zogenaamde dierenactivisten. Ook Gerard en Jannet van Winkoop kregen daarmee te maken.

nu heel augustus, september en oktober in de watten gelegd. Het mag ze aan niets ontbreken. Vanaf september beginnen de beestjes te verharen. De zomervacht wordt langzamerhand vervangen voor een winterpels. Deze winterpels is dikker en mooier. De geschikte vacht voor lekker warm bont. Half oktober worden alle beesten geselecteerd. Gerard en Jannet zoeken de mooiste beesten uit. Deze worden apart gezet. Met de mooiste beesten krijg je het jaar erop ook mooiere jongen, dus zij mogen volgend jaar gaan fokken. Dit proces gaat jaar in jaar uit door. Langzaam stijgt zo de kwaliteit van de nertsen op een boerderij.

PELSTIJD

De dieren die niet apart zijn gezet voor de fok, worden gedood. In kisten worden de nertsen bedwemd met koolmonoxide. Volgens worden de nertsen gestroopt, de pels wordt gereedgemaakt voor de verkoop. Dit is de belangrijkste periode voor een nertsenfokker. Wat de oogsttijd is voor een akkerbouwer, is de pelstijd voor een nertsenfokker. Omdat de pelstijd de drukste tijd van het jaar is, werkt bij Gerard en Jannet het hele gezin mee. Van jong tot oud. Daarnaast lopen er ook verschillende ZZP'ers in de schuren om een handje te helpen. In december verkopen Gerard en Jannet de vellen. Veel van de nertsenvellen gaan naar Rusland en China. In deze landen is het koud: een bontjas is voor veel mensen noodzaak. De prijs die een pels oplevert is afhankelijk van de kou in Rusland en China. Hoe kouder de winter daar is, hoe meer mensen bont kopen. Daarnaast is bont een modegevoelig product. Als bont ‘in’ is levert een vacht veel meer op. Gerard en Jannet verkopen veel vellen rechtstreeks aan opkopers uit China en Rusland. Ook gaan er vellen naar de veiling. Wat de prijs van de vellen zal zijn, moeten ze elk jaar afwachten. Het afgelopen jaar was de prijs erg goed; de nertsenfokkerij floreert als nooit tevoren. En dat zonder één cent subsidie.

VERBOD

Aan de florierende situatie dreigt wel

Het is 5 september 2003. Gerard van Winkoop kijkt om kwart over zeven 's avonds uit zijn raam naar buiten en ziet ruim tachtig personen over het landweggetje naar zijn boerderij lopen. Het is een bont gezelschap. De meeste personen hebben een bivakmuts op. De dierenactivisten krioelen over het erf. Al snel sneuvelen er ruiten, wordt er een deuk in het busje van Gerard geschopt en lopen sommige mensen zelfs in zijn huis. Snel belt Gerard de politie. Als die gealarmeerd is pakt hij zijn camera en gaat foto's maken. Een stuk of veertig 'dierenbevrijders' lopen inmiddels in de schuren waar de nertsen worden gehouden. In een mum van tijd worden er zo'n zesduizend dieren losgelaten. Binnen een kwartier is men klaar. De demonstranten lopen richting twee grote touringcars die een paar honderd meter verderop staan. Gerard achtervolgt ze met zijn camera en maakt foto's. Daar zijn de gebivakkeerde slopers niet van gediend. De stenen vliegen Gerard om de oren. In de verte ziet Gerard één

spoedig een eind te komen. In december nam de Eerste Kamer een wetsvoorstel aan om de hele nertsenfokkerij per 2024 te verbieden. Daar kan Gerard zich enorm over opwinden: „Jarenlang heeft men ons kapot proberen te maken met regeltjes. In 2000 heeft de regering een plan van aanpak gemaakt. Volgens dat plan moesten alle beesten meer ruimte krijgen, moest er speelgoed in de kooien komen, enzovoorts. In 2004 moest dat gelden voor 25 procent van de nertsen, in 2009 moest de helft van de nertsen volgens deze nieuwe regels zijn gehuisvest en in 2014 zou de hele veestapel aan deze normen en eisen moeten voldoen. De pelsdierhouderij heeft enorm veel geld geïnvesteerd om al deze aanpassingen te

van de touringcars vol demonstranten weg rijden. De andere bus is bijna vol en staat op punt van vertrek. Dan grijpt de buurman in. Hij hoort van zijn zoon dat het bij de burens niet helemaal pluis is. Snel stapt hij in zijn tractor en rijdt op de plek van het onheil af. Onderweg komt hij Gerard tegen, die snel instapt. Een steen vliegt door de ruit van de tractor, glas rinkelt. Gerard en zijn buurman geven echter niet op. Snel rijden ze de overgebleven bus klem. Die kan geen kant meer op. De demonstranten zijn woedend en proberen Gerard en de buurman van de tractor te sleuren. Dat lukt niet. Kort daarna arriveert de Puttense politie. De demonstranten staken hun verzet. De politie van Putten arresteert 49 activisten. 's Avonds komen nertsenfokkers uit het hele land Gerard en Jannet helpen. Kooien worden opgelapt en bijna alle nertsen kunnen gelukkig worden gevangen. Het voelt voor Gerard en Jannet heel dubbel dat de activisten die vroeger dieren loslieten en kooien vernielden, nu via de politiek alsnog hun zin hebben gekregen.

realiseren. Maar het jaar 2014 was nog niet aangebroken, of we kregen in 2012 te horen dat we per 2024 verboden worden. Alle inspanningen en investeringen voor niets. Dat is enorm onrechtvaardig! Omdat men ons niet op de regeltjes kon pakken – wij hadden altijd alles voor elkaar – heeft men ons nu op ethiek verboden.”

BONTVRAAG

„De nerts staat gewoon op de lijst van 'landbouwhuisdieren',” vervolgt Gerard zijn pleidooi. Er is helemaal niets mis met het houden van de nerts. Eén van de argumenten van de partijen die voor het verbod zijn, is dat bont een luxeartikel is. Dat is maar gedeeltelijk waar. Slechts tien tot twintig

Onder Gerard van Winkoop: „Luxe is een vreemd argument. Biefstuk is ook een luxeartikel. Net als een goudvis. Gaan we dat ook allemaal verbieden?”

procent van de vellen gaat naar de mode. De rest wordt gebruikt door Chinezen en Russen tegen de kou. Hetzelfde geldt voor de eskimo's. Bont is een eerste levensbehoefte in die gebieden. Niets helpt beter tegen min veertig graden Celsius dan bont. Daarnaast is luxe een vreemd argument. Biefstuk is ook een luxeartikel. Net als een goudvis. En wat dacht je van al die paarden die worden gehouden voor het springen en voor de dressuur? Gaan we dat ook allemaal verbieden?” Met brede armbewegingen gaat Gerard verder: „Een ander argument dat de partijen gebruiken is dat bont een exportproduct is. Nederland is na China en Denemarken de derde bontproducent ter wereld. Dit is helemaal een raar argument. Wat is er mis met export? Nederland is een exportland. Daarnaast groeit de bontvraag in Nederland nog steeds. Steeds meer winkels verkopen bont.” „Vroeger werden er in Nederland ook vossen gefokt voor het bont. Dat is verboden,

en terecht. Vossen zijn, in tegenstelling tot de nerts, namelijk niet welzijnsvriendelijk te fokken. Voor vossen was er bijvoorbeeld geen plan van aanpak, voor de nerts wel. Mensen die zeggen dat het fokken van nertsen verboden moet worden, omdat het fokken van vossen ook verboden is, slaan de plank dan ook volledig mis.”

TOEKOMST

Hoe ziet de toekomst van de familie Winkoop eruit zonder nertsen? Wat na het verbod? Daar hebben Gerard en Jannet nog niet over nagedacht. Stiekem hoopt Gerard dat het verbod wordt teruggedraaid in de toekomst. „De nertsenfokkerij is zo'n mooie bedrijfstak en deze wet is zo slecht onderbouwd. Waar gaat het heen als we op basis van luxe dingen verbieden? Dan belanden we in een vrije val.” Vooralsnog is de politieke werkelijkheid voor de nertsenfokker helaas minder rooskleurig. Per 2024 gaat de stekker eruit. De eerste brief van de overheid lag kort

geleden al op de mat in Putten. Gerard en Jannet moesten aan een aantal eisen voldoen, waaronder het ondertekenen van een verklaring waarin het hun verboden werd het bedrijf te verkopen. Als de ondernemers die verklaring ondertekenden mocht men doorboeren tot 2024. Voor wie dat niet deed, ging de stekker er meteen uit.

KAARTENHUIS

Ondanks de datum van 2024 zal het fokken van nertsen in de praktijk sneller afgelopen zijn. Veel bedrijven zullen er de komende jaren mee stoppen. Er is immers geen toekomstperspectief? Dat heeft gevolgen voor de voedselleveranciers. Als die stoppen met leveren, houdt het voor de andere bedrijven ook op. Er zijn maar 160 nertsenfokkers in Nederland. Als één schakel in het hele proces ontbreekt, zakt de rest als een kaartenhuis in elkaar. Misschien over vijf jaar, misschien over zeven jaar, maar waarschijnlijk eerder dan 2024. Tenzij de politiek deze wet terugdraait. Hoop doet leven.